

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ КАПІТАЛУ ГІРНИЧОДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

Слюсаренко К.В., Булда Н.О.
Криворізький економічний інститут
Криворізького національного університету

У статті досліджено сутність капіталу підприємства. Проаналізовано особливості формування капіталу промислових підприємств України, в тому числі гірничодобувних підприємств Криворізького басейну. Визначено ступінь впливу структури капіталу на рівень рентабельності підприємства. Досліджено проблеми та ризики формування і використання капіталу гірничодобувних підприємств. Запропоновано заходи, щодо оптимізації структури капіталу вітчизняних підприємств.

Ключові слова: капітал, оптимізація структури капіталу, власний капітал, позиковий капітал, джерела фінансування, рентабельність.

Постановка проблеми. Фінанси суб'єктів господарювання становлять незмінну основу фінансової системи країни. Ефективний розвиток підприємницьких структур є важливою умовою забезпечення соціально-економічної стабільності в країні. В сучасних кризових умовах особливо гостро постає проблема пошуку джерел фінансування гірничо-збагачувальних комбінатів та визначення оптимальної структури капіталу, яка б дозволила підвищити ефективність діяльності підприємства, його прибутковість та ринкову вартість. Зокрема, в умовах кризи, досить гостро постає проблема пошуку альтернативних шляхів фінансування процесів технічного переоснащення підприємств ГМК, оскільки саме підприємства гірничо-металургійного комплексу є ключовими елементами в системі суб'єктів господарювання. Даними аспектами обумовлюється актуальність та необхідність дослідження проблем формування капіталу підприємств ГМК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних основ формування та ефективного використання капіталу підприємства займалися безліч як вітчизняних, так і зарубіжних економістів. Зокрема, виключну цінність для науки мають напрацювання І.Т. Балабанова, М.Д. Білика, І.О. Бланка, Дж. Хікса, Дж. Кейнса, К. Маркса, О.О. Терещенка, В. Подольської, А. Поддєрьогіна та деяких інших економістів. В зазначених літературних джерелах досить велика увага приділяється визначенню сутності капіталу, його формам та джерелам фінансування.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість наукових досліджень було здійснено в до кризовий період, відповідно приведені рекомендації не є актуальними для сьогодення. В зв'язку з цим, в сучасних умовах невизначеності, залишається невирішеним досить широке коло питань стосовно можливостей оптимізації структури капіталу під час економічної кризи, та пошуку альтернативних джерел фінансування капіталу підприємства.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності категорії «капітал підприємства» та визначення шляхів оптимізації його структури в сучасних кризових умовах.

Виклад основного матеріалу. Капітал виступає економічною основою створення та функціонування суб'єктів господарювання. Йому належить ключова роль у забезпеченні поступального економічного розвитку суспільства.

Формування економічної категорії «капітал» відбувалось на протязі практично всього процесу еволюції фінансової науки. Термін «капітал» походить від латинського «capitalis» – головний. Сутність

«капіталу» як однієї з фундаментальних категорій досліджувалась протягом багатьох століть різними науковцями, проте в ринкових умовах вона отримала принципово нове значення. В основу досліджень, як правило, ставлять основні характерні ознаки капіталу, його функції та вплив на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Як у вітчизняній, так і зарубіжній економічній теорії під загальним поняттям «капітал підприємства» розуміють різноманітні його види, які характеризуються в наш час декількома десятками термінів. В основу досліджень, як правило, ставлять основні характерні ознаки капіталу, його функції та вплив на фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Багатогранність поглядів потребує детальної систематизації термінів, що використовуються для визначення сутності капіталу. Полеміка авторів стосовно категорії «капітал» представлена в таблиці 1.

Більшість поглядів науковців з приводу тлумачення сутності даного поняття є схожими в тому, що капітал являє собою здатність приносити дохід. Таким чином, капітал підприємства являє собою сукупність фінансових ресурсів підприємства, які включають власні, позичені та залучені матеріальні та нематеріальні активи з внутрішніх та зовнішніх джерел фінансування.

На нашу думку, економічна категорія «капітал» являє собою специфічну сукупність матеріальних та нематеріальних активів підприємства, які були створені в результаті господарської діяльності суб'єкта за рахунок різних джерел, та придатні до використання у виробничому та інвестиційному процесах, задля максимізації розміру прибутку та зростання ринкової вартості підприємства.

Нааявність достатнього розміру капіталу на підприємстві ще не є запорукою його успішної фінансово-господарської діяльності. В даному аспекті важливу роль відіграє побудова оптимальної структури фінансових ресурсів, яка б дозволила максимізувати не лише прибутковість підприємства, а і збільшити його ринкову вартість. Тому, в процесі господарської діяльності надзвичайно важливим є вибір найбільш ефективних джерел формування капіталу.

Вибір джерела формування капіталу безпосередньо залежить від особливостей господарської діяльності підприємства та форми власності, на основі якої воно функціонує. Крім того, визначаючи співвідношення між власними та залученими джерелами доцільно враховувати стратегічні завдання підприємства.

Більшість сучасних економістів схильні вважати, що структура капіталу повинна включати всі види

власного і залученого капіталу. Традиційно, до числа внутрішніх джерел формування капіталу включають амортизацію, нерозподілений прибуток, продаж активів та статутний капітал. В свою чергу, залучений капітал доцільно формувати за рахунок довгострокових кредитів банків, розміщень облігацій, лізингових операцій, комерційних кредитів, тощо.

Слід пам'ятати, що залучення позикового капіталу завжди пов'язано з певним рівнем ризику. Проте, поруч з цим, зростання його величини забезпечує підвищення прибутковості на вкладені кошти.

Формування структури капіталу здійснюється під впливом комплексу факторів, до яких за винятком стартової забезпеченості ресурсами відноситься також доступність джерел фінансових ресурсів, характер відповідальності за користування ресурсами, плата за ресурси [14, с. 80].

В цілому, як свідчать дані таблиці 2, капітал промислових підприємств України сформований переважно за рахунок позикових коштів, зокрема поточних зобов'язань. Частка власного капіталу

протягом останніх трьох років дорівнює 35%-39%. Власні та залучені кошти спрямовувалися у формування необоротних та оборотних активів у пропорції 50/50. Проте, протягом 2011-2013 рр. має місце переважання вкладень в необоротні активи.

Промислові підприємства в процесі своєї господарської діяльності намагаються залучити позикові кошти, які за умови їх ефективного використання можуть принести їм користь. У промислові підприємства України у 2010-2013 рр. у середньому залучалося 34,7% від загального обсягу капітальних інвестицій в економіку України. Попри позитивну тенденцію зростання частки промисловості у структурі освоєних в економіці капітальних інвестицій з 30,0% у 2010 р. до 39,4% у 2013 р. та майже двократне зростання обсягів освоєних у промисловості інвестицій з 56725,3 млн. грн. у 2010 р. до 105593,7 млн. грн. у 2013 р., аналіз показників структури капітальних інвестицій у промисловість свідчить про негативну тенденцію скорочення частки інвестицій у переробну промисловість (з 53,9% у 2010 р. до 43,8% у 2013 р.).

Таблиця 1

Характеристика наукових підходів до трактування сутності поняття «капітал»

Ознака	Автор	Зміст визначення
Як запас економічних благ	Бланк І.А. [2, с. 251]	«капітал» – це накопичений шляхом збереження запас економічних благ в формі грошових засобів і реальних капітальних товарів, які залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі базується на ринкових принципах та пов'язано з факторами часу, ризику і ліквідності;
	Катан Л.І. [8]	«капітал» – це накопичений шляхом збереження запас економічних благ у формі грошових коштів та реальних капітальних товарів, що залучаються його власниками в економічний процес як інвестиційний ресурс і фактор виробництва з метою отримання доходу, функціонування яких в економічній системі ґрунтується на ринкових принципах і пов'язане з фактором часу, ризику і ліквідності;
Як сукупні грошові ресурси	Біла О.Г. [1, с. 299]	«капітал підприємства» – це сукупні грошові ресурси, що використовуються на підприємстві, або це авансований у господарську діяльність капітал власний, позичений і залучений у сукупності;
	Кудряшов В.П. [11, с. 46]	«капіталом підприємства» – є вартість матеріальних цінностей, фінансових вкладень і грошових коштів, необхідних для забезпечення господарської діяльності підприємства;
	Коваленко Л.О. [10, с. 248]	«капітал» – це матеріальні засоби і грошові кошти, вкладені в підприємство з метою здійснення підприємницької діяльності;
Як вимога на майно	Боронос В.М. [3, с. 108]	«капітал підприємства» – це засвідчені в пасивній стороні балансу вимоги на майно, яке відображено в активах; він показує джерела фінансування придбання активів підприємства;
	Терещенко О.О. [19, с. 225]	«капітал підприємства» – це засвідчені в пасивній стороні балансу вимоги на майно, яке відображено в активах; він показує джерела фінансування придбання активів підприємства;
Як фактор виробництва	Брігхем Є.Ф. [4]	«капітал» – це необхідний фактор виробництва, він включає компоненти боргу, нерозподілений прибуток, привілейовані акції і звичайні акції.
	Гриньова В.М. [6, с. 17]	«капіталом» є частина фінансових ресурсів, вкладених у виробництво, які дають прибуток із завершенням виробничого циклу;
	Подольська В.О., Яріш О.В. [15, с. 202]	«капітал» – це вартість, яка в процесі виробництва дає нову додану вартість, тобто самозростає.
Як вкладення в активи	Зятковський І.В. [7, с. 33]	«капіталом» є вкладення в активи, які перебувають у розпорядженні підприємства (товариства) і достатні для виконання господарської та фінансової діяльності й отримання прибутку;
	Момот Т.В. [12, с. 158]	«капітал» – це економічна категорія, яка характеризує загальну вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які інвестуються у формування його активів
	Ситник Л.С. [17, с. 132]	«капітал» – це загальна вартість засобів у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, інвестованих у формування його активів з метою отримання прибутку.
Як вартісна оцінка майна	Поддєрьогін А.М. [16, с. 225]	визначає «капітал» з погляду підприємця (на мікроекономічному рівні) і тлумачить його як суму вартісної оцінки майна і коштів підприємця, які він може використати на господарські потреби;
	Клименко С.М. [9]	«капітал» – це сукупність матеріальних цінностей і коштів, фінансових вкладень і витрат на придбання прав і привілеїв, необхідних для здійснення його господарської діяльності.

В складі промислових підприємств важливу роль відіграють суб'єкти гірничо-металургійного комплексу. Найбільша зосередженість підприємств даної галузі припадає на Криворізький басейн. Саме дані

суб'єкти господарювання забезпечують формування порівняно значної частки ВВП України (близько 30%). Гірничодобувні комбінати Кривбасу мають децю інші показники стосовно структури капіталу (табл. 3).

Таблиця 2

Аналіз структури балансу промислових підприємств України за 2011-2013 рр.*

Показник	На 01.01.2011		На 01.01.2012		На 01.01.2013		На 31.12.2013		Відхилення питомої ваги, в.п.		
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	2011 рік	2012 рік	2013 рік
<i>Актив</i>											
Необоротні активи	598857	48,4	728018	50,3	980226	55,4	1032952	55,2	2,0	5,0	-0,2
Оборотні активи	629020	50,8	706448	48,8	789188	44,6	838709	44,8	-2,0	-4,3	0,2
Необоротні активи та групи вибуття	193	0,0	404	0,0	464	0,0	575	0,0	0,0	0,0	0,0
Витрати майбутніх періодів	9792	0,8	11403	0,8	-	-	-	-	0,0	-	-
Баланс	1237862	100,0	1446272	100,0	1769878	100,0	1872235	100,0	X	X	X
<i>Пасив</i>											
Власний капітал	424869	34,3	526119	36,4	700321	39,6	721155	38,5	2,1	3,2	-1,1
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	185353	15,0	228663	15,8	346883	19,6	367043	19,6	0,8	3,8	0,0
Поточні зобов'язання і забезпечення	594274	48,0	639140	44,2	722552	40,8	783892	41,9	-3,8	-3,4	1,0
Інші статті пасиву балансу	33366	2,3	52351	3,0	122	0,0	145	0,1	0,7	-3,0	0,1
Баланс	1237862	100,0	1446272	100,0	1769878	100,0	1872235	100,0	X	X	X

*Джерело: [13]

Таблиця 3

Аналіз структури активів і пасивів гірничодобувних підприємств Криворізького басейну за 2012-2013 рр.

Показник	Станом на						Відхилення (+; -)			
	01.01.2012		01.01.2013		01.01.2014		за 2012 р.		за 2013 р.	
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	тис. грн	в.п.	тис. грн	в.п.
<i>ПАТ «Південний ГЗК»</i>										
Власний капітал	12658367	86,9	14919085	92,5	18144672	94,5	2260718	5,6	3225587	2,0
Позиковий капітал	1903909	13,1	1210687	7,5	1055411	5,5	-693222	-5,6	-155276	-2,0
Всього	14562276	100,0	16129772	100,0	19200083	100,0	1567496	X	3070311	X
<i>ПАТ «Інгулецький ГЗК»</i>										
Власний капітал	9663878	47,0	12801431	54,5	17424124	70,6	3137553	7,4	4622693	16,1
Позиковий капітал	10884915	53,0	10702405	45,5	7270141	29,4	-182510	-7,4	-3432264	-16,1
Всього	20548793	100,0	23503836	100,0	24694265	100,0	2955043	X	1190429	X
<i>ПАТ «Центральний ГЗК»</i>										
Власний капітал	5180364	59,3	3331441	44,9	6708568	85,8	-1848923	-14,4	3377127	40,9
Позиковий капітал	3561357	40,7	4093214	55,1	1114236	14,2	531857	14,4	-2978978	-40,9
Всього	8741721	100,0	7424655	100,0	7822804	100,0	-1317066	X	398149	X
<i>ПАТ «Північний ГЗК»</i>										
Власний капітал	12506450	63,0	11789119	53,4	16035608	73,5	-717331	-9,6	4246489	20,1
Позиковий капітал	7359332	37,0	10299932	46,6	5785761	26,5	2940600	9,6	-4514171	-20,1
Всього	19865782	100,0	22089051	100,0	21821369	100,0	2223269	X	-267682	X
<i>ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»</i>										
Власний капітал	13403336	65,9	32608571	77,6	31976848	76,8	19205235	11,7	-631723	-0,8
Позиковий капітал	6928250	34,1	9410699	22,4	9645133	23,2	2482449	-11,7	234434	0,8
Всього	20331586	100,0	42019270	100,0	41621981	100,0	21687684	X	-397289	X
<i>ПАТ «КЗРК»</i>										
Власний капітал	4080505	86,8	3485883	78,4	3788635	77,9	-594622	-8,4	302752	-0,4
Позиковий капітал	622313	13,2	962583	21,6	1073977	22,1	340270	8,4	111394	0,4
Всього	4702818	100,0	4448466	100,0	4862612	100,0	-254352	X	414146	X

Таблиця 4

**Аналіз показників рентабельності
гірничодобувних підприємств
Криворізького басейну за 2011-2013 рр.**

Показник	2011 рік	2012 рік	2013 рік	Відхилення, в.п.	
				2012/2011	2013/2012
<i>ПАТ «Південний ГЗК»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	47,50	17,20	19,90	-30,30	2,70
Рентабельність/збитковість активів	38,90	15,40	18,70	-23,50	3,30
Рентабельність/збитковість продажу	45,10	28,90	35,90	-16,20	7,00
<i>ПАТ «Інгулецький ГЗК»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	40,50	21,64	19,56	-18,86	-2,08
Рентабельність/збитковість активів	80,82	42,35	31,14	-38,47	-11,21
Рентабельність/збитковість продажу	45,38	47,73	45,52	2,34	-2,20
<i>ПАТ «Центральний ГЗК»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	53,26	16,93	38,51	-36,33	21,58
Рентабельність/збитковість активів	32,53	9,43	25,57	-23,10	16,14
Рентабельність/збитковість продажу	40,36	15,59	34,36	-24,77	18,77
<i>ПАТ «Північний ГЗК»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	56,45	29,09	32,07	-27,36	2,98
Рентабельність/збитковість активів	30,61	16,85	20,23	-13,76	3,38
Рентабельність/збитковість продажу	42,66	30,83	33,28	-11,83	2,45
<i>ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	17,38	-8,49	-4,69	-25,87	3,80
Рентабельність/збитковість активів	11,34	-6,53	-3,63	-17,87	2,90
Рентабельність/збитковість продажу	7,42	-10,01	-5,37	-17,43	4,64
<i>ПАТ «КЗРК»</i>					
Рентабельність/збитковість власного капіталу, %	47,58	19,54	26,07	-28,04	6,53
Рентабельність/збитковість активів	40,99	15,55	20,22	-25,44	4,67
Рентабельність/збитковість продажу	45,05	25,25	31,01	-19,80	5,76

Як свідчать дані таблиці 3, найбільшу частку в структурі капіталу найбільших гірничодобувачувальних підприємств Криворізького басейну займає власний капітал. З одного боку, такий підхід до формування капіталу вітчизняних підприємств дозволяє знизити фінансові ризики, які мають місце при залученні позикового капіталу. З іншого – використання власного капіталу є доволі дорогим. В зв'язку з цим постає необхідність швидкої та ефективної оптимізації структури капіталу. Виходячи з цього, виникає питання про те, які джерела фінансування є більш вигідними: чи то власні кошти, чи то боргові, а також чи можливе їх поєднання задля досягнення основної мети діяльності будь-якого підприємства – максимізації прибутку і мінімізації затрат.

Практично на всіх підприємствах Криворізького басейну переважна частка сформованого капіталу вкладається в оборотні активи, що враховуючи специфіку їх діяльності є виправданим. Проте, поруч з цим, негативним є те, що досить значна частина коштів відвертається в дебіторську заборгованість.

Структура капіталу безпосередньо здійснює вплив на основні показники фінансово-господарської діяльності підприємства, в тому числі на рентабельність.

Дані, представлені в таблиці 4 свідчать, про те, що визначені підприємства є рентабельними.

Отже, можна зробити висновок, що зазначена структура капіталу підприємств забезпечує їм необхідний рівень рентабельності. Проте, загальною для всіх підприємств є тенденція до зменшення окремих показників рентабельності в зв'язку з погіршенням результатів їх діяльності, викликаних кризовими явищами в економіці. Так, зниження величини рентабельності власного капіталу є свідченням неефективного вкладення капіталу. Переважна більшість наявних власних коштів вкладається в основні засоби, які на сьогоднішній день мають високий рівень зносу. Амортизаційні фонди, які могли б покрити дані статті витрат, спрямовуються на поточні витрати, оскільки дієвий контроль зі сторони органів державної влади майже відсутній, а підприємства у зв'язку з фінансовою кризою опинились в досить скрутному становищі та потребують додаткових коштів для підтримки свого функціонування. До того ж вітчизняна модель нарахування амортизації не дає можливості сформувати відповідні фонди в необхідних для підприємства розмірах.

Ефективне управління формуванням капіталу вітчизняних підприємств полягає в необхідності формування такої структури джерел, яка б змогла забезпечити мінімальні витрати, тобто мінімальний процент за залученим капіталом та зростання рентабельності власного капіталу. При формуванні структури капіталу як орієнтир слід враховувати середньогалузеві значення коефіцієнтів, причому не тільки відповідної галузі вітчизняних підприємств, а й у світовому масштабі. В сучасних умовах господарювання для гірничорудних підприємств найбільш доцільним є комплексний підхід до вибору джерел фінансування, проте як свідчить практика, власники підприємств не схильні до ризику, та формують капітал за рахунок власних джерел. Це є цілком виправданим, оскільки в кризових умовах загострюються валютний, фінансовий та інші види ризиків, які в кінцевому підсумку можуть негативно вплинути на діяльність суб'єкта господарювання.

Управління структурою капіталу на підприємстві потрібно здійснювати у двох напрямках: обґрунтування оптимальної структури власного і позикового капіталу; залучення необхідних обсягів

власного і позикового капіталу для досягнення цільової структури. Таким чином, процес управління структурою капіталу передбачає, в першу чергу, процес оптимізації його структури.

Оптимізація структури капіталу є однією з найскладніших та найважливіших процедур управління формуванням капіталу. В сучасній економічній науці виділяють три основні методичні підходи до вирішення завдання оптимізації структури капіталу:

– управління величиною ефекту фінансового левариджу;

– формування політики фінансування активів з урахуванням вартості, ризиків та термінів залучення капіталу;

– мінімальної вартості залучення капіталу [15, с. 357].

Оцінка формування та використання капіталу гірничодобувних підприємств в сучасних умовах свідчить про наявність досить широкого кола проблем та ризиків. Зокрема, до їх числа можна віднести наступні:

– недосконалість наявної системи нарахування амортизації та відсутність державного контролю за цільовим використанням даних коштів;

– недостатність власних фінансових ресурсів для інвестування в виробничий процес задля забезпечення ефективної господарської діяльності підприємства;

– неможливість або складність залучення банківських кредитних ресурсів у зв'язку з високими відсотковими ставками та збитковістю діяльності більшості банків;

– зниження можливості залучення кредитних ресурсів вітчизняними підприємствами в результаті наявності високого рівня фінансового ризику їх діяльності;

– недостатня розвиненість альтернативних джерел фінансування підприємств гірничо-металургійного комплексу.

З огляду на те, що в структурі капіталу багатьох підприємств гірничо-металургійного комплексу переважну частку займають власні кошти доцільним є стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, спрямованої на відновлення основних засобів та удосконалення виробничого процесу задля підвищення ефективності роботи всього підприємства. Проведення ефективної політики з управління позиковим капіталом, також, може принести позитивні результати. В рамках цього, можна запропонувати наступні рекомендації з подолання проблем формування капіталу підприємств ГМК в кризових умовах:

– вдосконалення механізму регулювання цільового використання амортизаційних фондів підприємства;

– запровадження систематизованого управління процесом залучення позикових коштів підприємствами;

– розробка та втілення стратегії управління залученням коштів та ефективним використанням власних фінансових ресурсів;

– забезпечення впровадження механізму пільгового оподаткування для підприємств-інноваторів.

Висновки і пропозиції. Таким чином, суттєвий вплив на процес формування та управління капіталом підприємств здійснює рівень розвитку національної економіки. Гірничодобувні підприємства, які входять до складу промислово-фінансових груп здатні більш швидко адаптуватись до змінних умов зовнішнього середовища, та більш ефективно управляти формуванням структури капіталу, при цьому не ризикуючи. Кризові умови вимагають створення нових підходів до формування капіталу підприємств, та вирішення пов'язаних з цим проблем. Лише комплексні скоординовані дії всіх економічних суб'єктів дадуть змогу зробити перші кроки на шляху до підвищення ефективності функціонування підприємств та побудови такої структури їх капіталу, яка б забезпечила максимізацію прибутку та зростання ринкової вартості бізнесу.

Список літератури:

1. Біла О. Г. Фінансове планування і прогнозування: навч. посібник / О. Г. Біла. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 312 с.
2. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учебный курс. – 2-е изд., перераб. и доп. / И. А. Бланк – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
3. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [В. М. Боронос та ін.]; за заг. ред. проф. В. М. Бороноса. – Суми: Сумський державний університет, 2012. – 538 с.
4. Брігхем С. Ф. Основи фінансового менеджменту: навч. посібник / С. Ф. Брігхем. – Київ: Центр навчальної літератури, 2008. – 560 с.
5. Воля Н. В., Могилова А. Ю. Проблеми управління капіталом підприємства та шляхи їх вирішення / Н. В. Воля, А. Ю. Могила // Молодий вчений – 2014. – № 6(09). – С 94-97.
6. Гриньова В. М. Фінанси підприємств: навч. посібник – 3-тє вид., стер. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда – К.: Знання-Прес, 2006. – 423 с.
7. Зятковський І. В. Фінанси підприємств: навч. посібник / І. В. Зятковський – К.: Кондор, 2003. – 364 с.
8. Катан Л. І. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Л. І. Катан, Л. І. Бровко, Н. П. Дуброва, Н. В. Бондарчук – Суми: «Довкілля», 2009. – 184 с.
9. Клименко С. М. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посібник / С. М. Клименко // – Київ.: КНЕУ, 2008. – 520 с.
10. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посібник – 2-ге вид., перероб. і доп. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова. – К.: Знання, 2005. – 485 с.
11. Кудряшов В. П. Курс фінансів: навч. посібник / В. П. Кудряшов. – К.: Знання, 2008. – 431 с.
12. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / [Момот Т. В., Безугла В. О., Тараруєв Ю. О., Кадничанський М. В., Чалий І. Г.]. – К.: Центр учб. л-ри, 2011. – 712 с.
13. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Пілецька С. Т. Управління структурою капіталу підприємства / С. Т. Пілецька // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 3(7). – 79-84 с.
15. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: навч. посібник / В. О. Подольська, О. В. Яріш. – К.; Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
16. Фінанси підприємств: підручник / [А. М. Поддєрьогін та ін.]; кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 8-е вид., переробл. та допов. – К.: КНЕУ, 2013. – 519 с.

17. Ситник Л. С. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / Л. С. Ситник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 352 с.
18. Сайт Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.smida.gov.ua>
19. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник / О. О. Терещенко – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.

Слюсаренко Е.В., Булда Н.А.

Криворожский экономический институт
Криворожского национального университета

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ КАПИТАЛА ГОРНОДОБЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ В УСЛОВИЯХ КРИЗИСА

Аннотация

В статье изучена сущность капитала предприятия. Проанализированы особенности формирования капитала промышленных предприятий Украины, в том числе горнодобывающих предприятий Криворожского бассейна. Определена степень влияния структуры капитала на уровень рентабельности предприятия. Исследованы проблемы и риски формирования и использования капитала горнодобывающих предприятий. Предложены меры по оптимизации структуры капитала отечественных предприятий.

Ключевые слова: капитал, оптимизация структуры капитала, собственный капитал, заемный капитал, источники финансирования, рентабельность

Slusarenko K.V., Bulda N.O.

Kryvyi Rih Institute of Economics
Kryvyi Rih National University

PROBLEMS AND PROSPECTS OF FORMATION OF MINING ENTERPRISES' CAPITAL IN UKRAINE DURING THE ECONOMIC CRISIS

Summary

This article investigates the nature of the company's capital. There were analyzed features of balance sheet preparation of the Ukrainian industrial companies, including mining companies of the Kryvyi Rih basin. There was defined the degree of influence of balance sheet structure on the company's profitability. There were studied the problems and risks of mining enterprises' capital formation and utilization. The measures for optimizing the capital structure of domestic enterprises were proposed in this article.

Keywords: capital, optimization of the capital structure, equity, loan capital, funding, profitability.